

31 865 Verbetering verantwoording en begroting
Nr. 285 Brief van de staatssecretaris van Buitenlandse
Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 september 2025

In mijn verbeterde verantwoordingssystematiek, waarover ik uw Kamer op 23 mei j.l. (Kamerstuk 31865-282)¹ informeerde, werd een centrale rol toegekend aan de indeling van de CW3.1 formulieren als basis voor de jaarlijkse verantwoording in het jaarverslag. Artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016 schrijft voor welke elementen een toelichting op een nieuw beleidsvoorstel moet bevatten. Dit wetsartikel is geoperationaliseerd in de CW3.1-formulieren, zoals ook zijn verstuurd naar aanleiding van de beleidsbrieven Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp.²

Zoals toegezegd in het Schriftelijk Overleg over het Jaarverslag 2024 in juni (Kamerstuk 36740-XVII-1) en op verzoek van uw rapporteurs Ram (PVV) en Hirsch (GroenLinks-PvdA), doe ik u in bijlage I een voorbeeld toekomen van hoe op beleidsartikelniveau in het BHO-Jaarverslag over 2026 de indeling van de CW 3.1 formulieren een plek zal krijgen. Voor een uitwerking op sub-artikelniveau is het gezien de grote veranderingen in het beleid nog te vroeg. De meeste onderdelen hiervan worden in het lopende boekjaar vastgesteld.

De verantwoording in het op de begroting 2026 volgende jaarverslag zal de nieuwe beleidslogica volgen, gebaseerd op de indeling van de CW3.1 formulieren en de beleidsparagraaf van de begroting.³ De verantwoording is sterker verbonden met de beleidsdoelen en van daaruit aan de begrotingsartikelen zoals uitgewerkt op sub-artikelniveau. Ook zal aandacht worden besteed aan geleerde lessen uit vorige evaluaties en hoe die zijn

¹ [Verbetering verantwoording en begroting | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

² [Artikel 3.1 Comptabiliteitswet 2016](#)

³ Daarnaast zal in het jaarverslag 2026 voor de laatste maal in tabelvorm worden gerapporteerd over de indicatoren zoals opgenomen in tabel 4 van de begroting 2026 (onderdeel 2.3) die de resultaten over rapportagejaar 2025 reflecteren.

meegenomen in het beleid, instrumenten of uitvoering in het afgelopen jaar.

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
A. de Vries

Bijlage I: Voorbeeld van hoe de indeling volgens CW3.1 formulier wordt gevolgd in de verantwoording over de begroting
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp

De indeling van CW3.1 formulieren zoals gepresenteerd bij de beleidsnota⁴ en beleidsbrief voor humanitaire hulp⁵ dat centraal onderdeel is van het evaluatiestelsel⁶ is als volgt:

- A. **Doelen.** Welke doelen worden/zijn nagestreefd in termen van beoogde prestaties en effecten?
- B. **Beleidsinstrumenten.** Welke instrumenten worden/zijn ingezet om deze doelen te realiseren?
- C. **Financiële gevolgen.** Welke financiële gevolgen heeft/had <het voorstel> voor de Rijksbegroting?
- D. **Nagestreefde doeltreffendheid.** Op welke wijze en in welke mate wordt verwacht dat/heeft het beleidsinstrumentarium gaat bijdragen/bijgedragen aan de beoogde prestaties en effecten? Welke aannames, risico's en beleidstheorie liggen hieraan ten grondslag?
- E. **Nagestreefde doelmatigheid.** Waarom is/was het voorgestelde instrumentarium een efficiënte manier om de beoogde prestaties en effecten te bereiken?
- F. **Evaluatieparagraaf.** Hoe wordt <het voorstel> gemonitord en geëvalueerd?

Het Ministerie van Financiën⁷ (FIN) heeft in haar voorschriften voor de rijksbegroting en verantwoording een structuur opgesteld. Die is in tabel 1 weergegeven. Daarin is aangegeven onder welke onderdelen aan bovenstaande elementen van de CW3.1 formulieren aandacht zal worden gegeven in de verantwoording. In de laatste kolom is een korte toelichting gegeven op de link.

Het gebruik van indicatoren als instrument voor het meten van voortgang op resultaten wordt gecontinueerd. Resultatendata zullen worden gebruikt ter onderbouwing van de narratieve verantwoording en blijven daarmee als zodanig onderdeel van de toelichting per sub-artikel. De sub-artikelen in de verantwoording zullen de indeling uit de begroting 2026 volgen waarbij er zorg zal

⁴ [Aanbiedingsbrief CW 3.1-formulieren bij beleidsnota Ontwikkelingshulp | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Beslisnota bij Kamerbrief over humanitaire hulp en diplomatie 2025 - Doen wat nodig blijft | Beleidsnota | Rijksoverheid.nl](#)

⁶ <https://evaluaties.rijksfinancien.nl/evaluatiestelsel/cw-31>

⁷ [Rijksbegrotingsvoorschriften 2025](#)

worden gedragen voor coherentie tussen thema's en belangen
zoals aangegeven in de beleidsagenda.

Tabel 1 Indeling jaarverslag en verantwoordingssystematiek op basis van CW3.1

	Titel in het jaarverslag Titel in CW3.1 formulier	Toelichting op link met CW3.1 formulier
A.	Algemeen	
1.	Gerealiseerde uitgaven en ontvangsten	
2.	Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	
3.	Leeswijzer	
B.	Beleidsverslag	
4.	Beleidsprioriteiten	
	Realisatie periodieke rapportages / beleidsdoorlichtingen (SEA)	Hier wordt in lijn met het model vanuit FIN een overzicht gegeven van de geplande en uitgevoerde periodieke rapportages en beleidsdoorlichtingen en afwijkingen op die planning worden toegelicht.
	Overzicht van risicoregelingen	
	Openbaarheidsparagraaf	
	Onderuitputting	
5.	Beleidsartikelen	
	Algemene doelstelling beleidsartikel CW3.1 A: Doelen	Doelstelling uit CW3.1 formulier wordt overgenomen
	Rol en verantwoordelijkheid	

Titel in het jaarverslag	Toelichting op link met CW3.1 formulier
Titel in CW3.1 formulier	
CW3.1 B: Beleidsinstrumenten zoals verwoord in de begroting en reflecties op verschuivingen in rollen en verantwoordelijkheden als die zich hebben voorgedaan.	In deze paragraaf worden doorgaans vier rollen onderscheiden: <i>Financieren, Stimuleren, Regisseren, Uitvoeren</i>.
Voorschriften FIN: <i>“Als er indicatoren en kengetallen zijn opgenomen in de begroting wordt hier de meest recent gemeten waarde aan toegevoegd, waarbij de bron wordt aangegeven waarop dit gegeven gebaseerd is.”</i>	Voor elke rol zal aandacht zijn voor resultaat, en in het bijzonder onder de financieringsrol. Daarbij zal reflectie op de voortgang direct ondersteund worden door indicatoren waar relevant op te nemen in de hoofdtekst in plaats van apart in een bijlage (zoals in vorige jaarverslagen).
Beleidsconclusies	
CW3.1 D: Nagestreefde doeltreffendheid	In het bijzonder zal daarbij worden ingegaan op de keuzes van de instrumenten en hun doeltreffendheid en doelmatigheid gezien de onder B gerapporteerde voortgang kengetallen en/of indicatoren en/of ontwikkelingen in de context.
CW3.1 E: Nagestreefde doelmatigheid	
Voorschriften FIN: <i>“Als resultaten afwijken van streefwaarde en/of doelstelling wordt in dit onderdeel kort toegelicht waarom deze resultaten afwijken.”</i>	
CW3.1 F: Evaluatieparagraaf	Hier wordt gereflecteerd op de wijze waarop in het afgelopen jaar

	Titel in het jaarverslag Titel in CW3.1 formulier	Toelichting op link met CW3.1 formulier
		opvolging is gegeven aan conclusies en aanbevelingen uit gedane studies en evaluaties in voorgaande jaren of afgelopen jaar indien van toepassing (met verwijzing naar de Regeling Periodieke Evaluatie zoals opgenomen in hoofdstuk 4)
	Budgettaire gevolgen van beleid CW3.1 C1: Reflectie op financiële gevolgen voor het Rijk (bij afwijkingen ten opzichte van de begroting)	Bij grote afwijking in realisatie ten opzichte van begroting
	Toelichting op de financiële instrumenten CW3.1 C2: Reflectie op eventuele financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren in het afgelopen jaar	Dit betreft gevolgen zowel in Nederland als in de partnerlanden.
6.	Niet-beleidsartikelen	
7.	Bedrijfsvoeringsparagraaf	
C.	Jaarrekening	
D.	Bijlagen	